

การพัฒนาศักยภาพครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบ ร่วมมือ โรงเรียนบ้านโคกขามเลียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาหมุกดาหาร

DEVELOPMENT OF LEARNER CENTERED LEARNING ACTIVITIES OF THE TEACHERS COOPERATIVE
LEARNING AT BAN KHOK KAM LIAN SCHOOL UNDER MUKDAHAN PRIMARY
EDUCATIONAL AREA OFFICE

6

รัตติมา โสภาคะยัง*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพลินพิศ ธรรมรัตน์ **

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย โพธิ์หล้า***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือ โรงเรียนบ้านโคกขามเลียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหมุกดาหาร 2) หาแนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือ โรงเรียนบ้านโคกขามเลียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหมุกดาหาร 3) ติดตามและประเมินผลการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือ โรงเรียนบ้านโคกขามเลียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหมุกดาหาร โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ดำเนินการ 2 วงรอบ แต่ละวงรอบประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติการ การสังเกตการณ์และการสะท้อนกลับ กลุ่มเป้าหมายของการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 8 คนและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจำนวน 37 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบทดสอบ แบบประเมิน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละความก้าวหน้า การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยได้ทำการ จัดหมวดหมู่ของเนื้อหาเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพและปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือ โรงเรียนบ้านโคกขามเลียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหมุกดาหาร ปรากฏดังนี้

1.1 สภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือพบว่ามาตรฐานด้านผู้เรียนในมาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ อยู่ในระดับคุณภาพพอใช้ มีผลสำเร็จค่าเฉลี่ย 2.54 มาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับคุณภาพพอใช้ มีผลสำเร็จค่าเฉลี่ย 2.60 ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายของโรงเรียนซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาคุณภาพครูผู้สอน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

1.2 ปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือ พบว่า ครูยังขาดความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือ ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน ยังยึดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบรรยาย ให้เด็กท่องจำ ไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ไม่สอดคล้องกับความสนใจ ความต้องการ ความถนัด และความแตกต่างระหว่างบุคคล

2. แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือ โรงเรียนบ้านโคกขามเลียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหมุกดาหาร วงรอบที่ 1 ใช้ 2 แนวทาง คือ 1) การประชุมเชิงปฏิบัติการ และ 2) การนิเทศภายใน วงรอบที่ 2 ใช้การนิเทศแบบให้คำชี้แนะ

* นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

*** คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. ผลการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือ โรงเรียนบ้านโคกขามเลียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร พบว่าครูมีความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือ สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือแล้วนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ABSTRACT

The purposes of the research were 1) to study the situation and problems and learning activities, cooperative learning at Ban Khok Kamlian Elementary School in Mukdahan 2) to find ways to improve teaching and learning activities that focus on cooperative learning at Ban Khok Kamlian Elementary School in Mukdahan 3) to monitor and evaluate development activities for teachers to student learning in cooperative at Ban Khok Kamlian primary School in Mukdahan. The purposes of action research the second cycle, eagle cycle consists of four steps: planning, implementing, observing and reflecting. The goal of this research was a joint research group of eight people. The amounts of data were 37 people. Test tools used were questionnaires, observation, interviews, statistical analysis of quantities data for the percentage deviation. The percentage of progress was testing, the researcher analysis the content (content analysis) classification of a descriptive analysis

The findings of this study were as follows :

1. Situation and problems in learning activities, cooperative learning is important, Ban Khok Kamlian Elementary Schools in the Mukdahan.

1.1 Out of learning activities. Cooperative learning is important to emphasize that the standard of the four students in the students' ability to think critically. Critical thinking is a creative synthesis, thoughts and visions in good quality have achieved an average 2.54 of the nine teachers have the ability to effectively manage teaching and learning is the key. In good quality, an average of 2.60 achieves the targets of the school, which is vital to the development of potential teachers to improve the quality of learning.

1.2 The learning of teachers and learning activities that focus on cooperative learning is that teachers lack the knowledge and skills in learning activities, cooperative learning is important. Lack of skills in the learning activities in learning to teach. Also, the learning activities described children to memorize. Not open to students studying a variety of sources. Learning activities that do not meet the needs and preferences vary between individuals.

2. Guidelines for teachers to develop learning activities that focus on student achievement. Ban Khok Kamlian emulates. Elementary schools in Mukdahan cycle 1 to 2 for the workshop and supervision in the second round to the supervision and guidance.

3. The development of teachers in learning activities, cooperative learning is important. Ban Khok Kamlian emulate. Elementary schools in Mukdahan. The teachers' knowledge and understanding in learning activities, cooperative learning is important. To write lesson plans that focus on learning is cooperative, then the lesson plans used in the learning activities that focus on learning as a partnership to give students the skills to practice learning and cooperation.

ภูมิหลัง

การจัดการศึกษามีความสำคัญและมีบทบาทต่อการพัฒนาประเทศเพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาคนให้สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ได้กำหนดสาระเกี่ยวกับการศึกษาไว้ในมาตรา 80(3) ระบุไว้ว่า รัฐต้องจัดดำเนินการตามนโยบายด้านการศึกษา ดังนี้ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกระดับให้สอดคล้องกับ

เปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งการปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัยสำนึกถึงประโยชน์ส่วนรวมและยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (สถาบันพระปกเกล้า. 2552 : 50)

นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 22 ได้กล่าวถึงหลักการสำคัญในการจัดการศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ทั้งนี้โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญคือ การปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของคนไทยให้ก้าวสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาตนเองได้ในทุกเวลาทุกสถานที่ โดยมีทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นต้องได้รับการฝึกฝน เพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต อันได้แก่ ความสามารถในการอ่าน การคิด การวิเคราะห์ การเขียน และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ขณะเดียวกันกระบวนการเรียนรู้ที่จัดจำเป็นต้องสอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดและความแตกต่างของผู้เรียน ให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยมี พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน ร่วมจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ (วีระ สุดสังข์. ออนไลน์ 2554 : ไม่ปรากฏเลขหน้า)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อการประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 1) โดยเฉพาะปัจจุบันในยุคปฏิรูปการศึกษาทำให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาดังที่ต้นตอที่จะช่วยกันพัฒนางานด้านการศึกษา โดยเฉพาะครูผู้สอนในทุกช่วงชั้น ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างก็พยายามที่จะปฏิรูปการเรียนรู้ แต่ก่อนที่จะมีการปฏิรูปการเรียนรู้กันนั้น ครูผู้สอนซึ่งถือเป็นบุคคลสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนจำเป็นต้องปฏิรูปการสอนของตนเองเสียก่อน ดังนั้น ครูผู้สอนจึงต้องพยายามที่จะคิดค้นนวัตกรรมต่างๆ เพื่อนำมาใช้กับระบบการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ซึ่งนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้นั้นมีหลายประเภทแตกต่างกันออกไป ครูผู้สอนในยุคปฏิรูปการเรียนรู้ ต้องมีการพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เรียน ได้ฝึกทักษะการเรียนรู้หลายๆ ด้าน ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนบรรลุผลการเรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และตามเกณฑ์การประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) (สุคนธ์ สิ้นธพานนท์. 2553 : 7)

ครูควรมีบทบาทสำคัญในการปลูกเร้าและเสริมแรง ในการให้นักเรียนร่วมกิจกรรมค้นหาคำตอบและแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ทำงานเป็นกลุ่มได้ จัดกิจกรรมที่ปลูกฝังคุณธรรม ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบในการทำงาน ครูทำหน้าที่ชี้แนะแนวทางในการแสวงหาความรู้ที่ถูกต้อง แก่นักเรียน เพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข ด้วยกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เลือกแนวทางการจัดกิจกรรมให้ตรงกับความสามารถของผู้เรียนและความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสุข และนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด (สุคนธ์ สิ้นธพานนท์. 2545 : 12-15) และประเวศ วะสี (2546 : 3) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไม่ได้หมายความว่า ครูลดบทบาทหรือลดความสำคัญของการเรียนการสอนลง ตรงกันข้ามครูกลับมีบทบาทและสำคัญมากขึ้นอันจะทำให้การศึกษามีพลังและศักดิ์ศรีในการแก้ปัญหาของมนุษย์ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับ บวรชัย ศิริมหาสาร (2550 : 19) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยการทำงานกลุ่มด้วยตนเอง มีกิจกรรมกลุ่มลักษณะต่างๆ อย่างหลากหลาย ได้ลงมือทำกิจกรรมด้วยตนเอง เรียนรู้จากสิ่งที่ป็นรูปธรรม เข้าใจง่ายและตรงความจริง การจัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกลึกซึ้ง คิด กล้าทำ แสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดของตนเองต่อสาธารณชนหรือเพื่อนร่วมชั้นเรียน เพื่อสร้างความมั่นใจให้เกิดขึ้นในตนเอง การปลูกจิตสำนึก ค่านิยมและจริยธรรมที่ต้องทำเพื่อความมั่นใจในตนเอง ให้ผู้เรียนสามารถจำแนกแยกแยะความถูกต้องดีงามและความเหมาะสม ให้สามารถจัดปัญหาได้ด้วยเหตุผล มีความกล้าหาญทางจริยธรรม แก้ปัญหาได้ด้วยปัญญาและความสามัคคี

สภาพการดำเนินงานการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านโคกขามเลียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามุกดาหาร เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเปิดทำการสอนในระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น มีนักเรียนทั้งหมด 213 คน ผู้บริหาร 1 คน ครูปฏิบัติการสอน 13 คน จากรายงานการประเมินคุณภาพภายนอก สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบ 2 (พ.ศ. 2549 – 2553) ระหว่างวันที่ 8-10 มิถุนายน 2552 ให้ข้อเสนอแนะการศึกษา ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ไว้ว่า ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาความสามารถทางความคิดที่หลากหลาย โดยผ่านกิจกรรมตาม หลักสูตรในแต่ละสาระการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดของผู้เรียน ทั้งนี้ครูต้องพิจารณาบูรณาการกิจกรรมที่กระตุ้นความคิดลงในกิจกรรม การสอนของแต่ละเนื้อหาสาระ เช่น ให้เด็กได้คิดหาข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลจากเรื่องที่กำลังเรียนรู้ นำข้อมูลมาแยกแยะและสังเคราะห์เป็น หมวดหมู่ การเรียนรู้ต้องเป็นการลงมือปฏิบัติและการนำเสนอเป็นรายงานหรือนำเสนอหน้าชั้น ครูต้องพัฒนาความสามารถในการใช้ สื่อการเรียนการสอน การสอนที่สอดคล้องกระบวนการคิด การส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่าน รักการเรียนรู้ค้นคว้าเพิ่มเติม จัดบันทึก รวมทั้งครูต้องนำผลประเมินไปวางแผนพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล หรือรายกลุ่ม โดยพิจารณาสอนซ่อมเด็กอ่อน สอน เสริมเด็กปานกลางหรือเก่ง สถานศึกษาควรส่งเสริมกระตุ้น นิเทศติดตาม การจัดการเรียนการสอนของครู โดยเน้นการนิเทศเพื่อการ พัฒนาและเป็นแบบกัลยาณมิตรนิเทศ โดยการมีส่วนร่วมนิเทศ เช่น ศึกษาวิเคราะห์ หรือครูเชี่ยวชาญ ชำนาญการพิเศษต่างๆ สถานศึกษาต้องพัฒนาสื่อ แหล่งเรียนรู้ ห้องปฏิบัติการต่างๆ ให้เอื้อต่อการเรียนการสอนและส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน โดยเฉพาะการจัด กิจกรรมที่หลากหลายให้เด็กมัธยมศึกษาอย่างจริงจัง (สำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2552 : 3) และ เอกสารรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ปีการศึกษา 2553 ของโรงเรียนบ้านโคกขามเลียน พบว่า สาเหตุของปัญหาที่สำคัญคือ นอกจาก ครูจะไม่ได้ทำแผนการจัดการเรียนรู้และนวัตกรรมประกอบการสอน ครูไม่ได้ให้ผู้เรียนปฏิบัติตามแผนการจัดการเรียนรู้ ไม่ส่งเสริมให้ ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาคำตอบหรือแก้ปัญหาด้วยตัวเองแล้วนั้น ครูยังขาดความกระตือรือร้นและขาดความสนใจในการสอน เน้นการ เรียนรู้ด้านเนื้อหามากกว่ากระบวนการเรียนรู้ ครูขาดวิธีการสอนที่หลากหลาย ที่สามารถเรียนจากแหล่งเรียนรู้ สื่ออุปกรณ์ วิธีการต่างๆ (โรงเรียนบ้านโคกขามเลียน. 2553 : 15)

จากผลการประเมินดังกล่าวโรงเรียนได้ดำเนินการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนตามข้อเสนอแนะของสำนักรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) โดยให้มีการพัฒนาความรู้เรื่องหลักสูตรให้กับครู การอบรมเชิงปฏิบัติการจัดทำ แผนการเรียนรู้ การอบรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน การอบรมการสอนแบบคิดวิเคราะห์ การวัดและประเมินผลผู้เรียน ตามสภาพจริง แต่ยังไม่พบว่า ครูส่วนใหญ่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง แต่กลับยึดตัวครู หลักสูตร เนื้อหาวิชา สื่อและการวัดผลเป็นหลัก มุ่งเน้นเนื้อหาทำให้ผู้เรียนไม่ได้พัฒนาสมอง ไม่ได้ใช้ความคิด และไม่ได้สร้างความรู้ด้วยตนเอง เป็นเหตุให้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนยังอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนคาดหวังไว้ (โรงเรียนบ้านโคกขามเลียน. 2553 : 13) โรงเรียนจึงมุ่งเน้นที่จะหาแนวทาง กระบวนการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยการจัดกระบวนการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญรูปแบบต่างๆ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิด การสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยใช้กระบวนการ เรียนการสอน 8 รูปแบบ คือ กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบจิ๊กซอว์ (JIGSAW) รูปแบบ เอส. ที. เอ. ดี. (Student Teams– Achievemen Division : STAD) รูปแบบ ที. เอ. ไอ. (Teams Assisted Individualization : TAI) รูปแบบ ที. จี. ที. (Teams – Games-Tournament : TGT) รูปแบบ แอล. ที. (Learning Together : L.T.) รูปแบบ จี. ไอ. (Group Investigation : G.I.) รูปแบบ ซี. ไอ. อาร์. ซี. (Cooperative Integrated Reading and Composition : CIRC) และรูปแบบคอมเพล็กซ์ (Complex Instruction) ซึ่งเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (Cooperative Learning) เป็นรูปแบบการเรียน การสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือมีหลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละรูปแบบจะมีวิธีการดำเนินการหลักๆ ซึ่งได้แก่ การจัดกลุ่ม การศึกษา เนื้อหาสาระ การทดสอบ การคิดคะแนน และระบบการให้รางวัลแตกต่างกันออกไป เพื่อสนองวัตถุประสงค์เฉพาะ แต่ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบ ใด ต่างก็ใช้หลักการเดียวกัน คือ หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ 5 ประการ และมีวัตถุประสงค์มุ่งตรงไปในทิศทางเดียวกัน คือ เพื่อช่วยให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องที่ศึกษาอย่างมากที่สุด โดยอาศัยการร่วมมือกัน ช่วยเหลือกันและแลกเปลี่ยนความรู้กันระหว่างกลุ่มผู้เรียน ด้วยกัน ความแตกต่างของรูปแบบแต่ละรูปแบบจะอยู่ที่เทคนิคในการศึกษาเนื้อหาสาระ และวิธีการเสริมแรงและการให้รางวัลเป็น ประการสำคัญ (ทีศนา ขมมณี. 2545, อ้างถึงใน กิ่งแก้ว อารีรักษ์ และคณะ. 2551 : 5-10) ซึ่งสอดคล้องกับ วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2550 : 17) กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการ

เรียนให้แก่ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ (3-5 คน) แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกัน โดยที่แต่ละคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้และความสำเร็จของกลุ่ม ทั้งโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ รวมทั้งการเป็นกำลังใจแก่กันและกัน คนที่เรียนเก่งจะช่วยเหลือคนที่อ่อนกว่าสมาชิกในกลุ่มไม่เพียงแต่รับผิดชอบต่อการเรียนของตนเท่านั้น หากแต่จะต้องร่วมรับผิดชอบการเรียนรู้ของเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่มความสำเร็จของแต่ละบุคคลคือความสำเร็จของกลุ่ม สอดคล้องกับศึกษาของ สุวคนธ์ ทองแมน. (2547 : 103-104) และพวงเพชร เอี่ยมภูงา (2547 : 84-85) พบว่า การเรียนรู้ที่ส่งเสริมความร่วมมือและถ่ายทอดความรู้ระหว่างเพื่อนในกลุ่ม ครูให้การเสริมแรงด้วยรางวัลหรือประกาศชมเชย จะทำให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ร่วมมือกันภายในกลุ่ม มีการวัดและประเมินผลจากสภาพจริงโดยให้ผู้เรียนประเมินตนเอง เพื่อนประเมิน เป็นการสร้างแรงจูงใจในการพัฒนานตนเองของนักเรียน การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการประเมินพฤติกรรมระหว่างการทำงาน การนำทักษะและความรู้ของผู้เรียนไปใช้ได้โดยตรงในสถานการณ์ที่เป็นจริง สามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและมีนิสัยรักการเรียนรู้ อันจะนำไปสู่การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ตลอดทั้งเสริมสร้างให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง คนดี และเรียนรู้อย่างมีความสุขได้

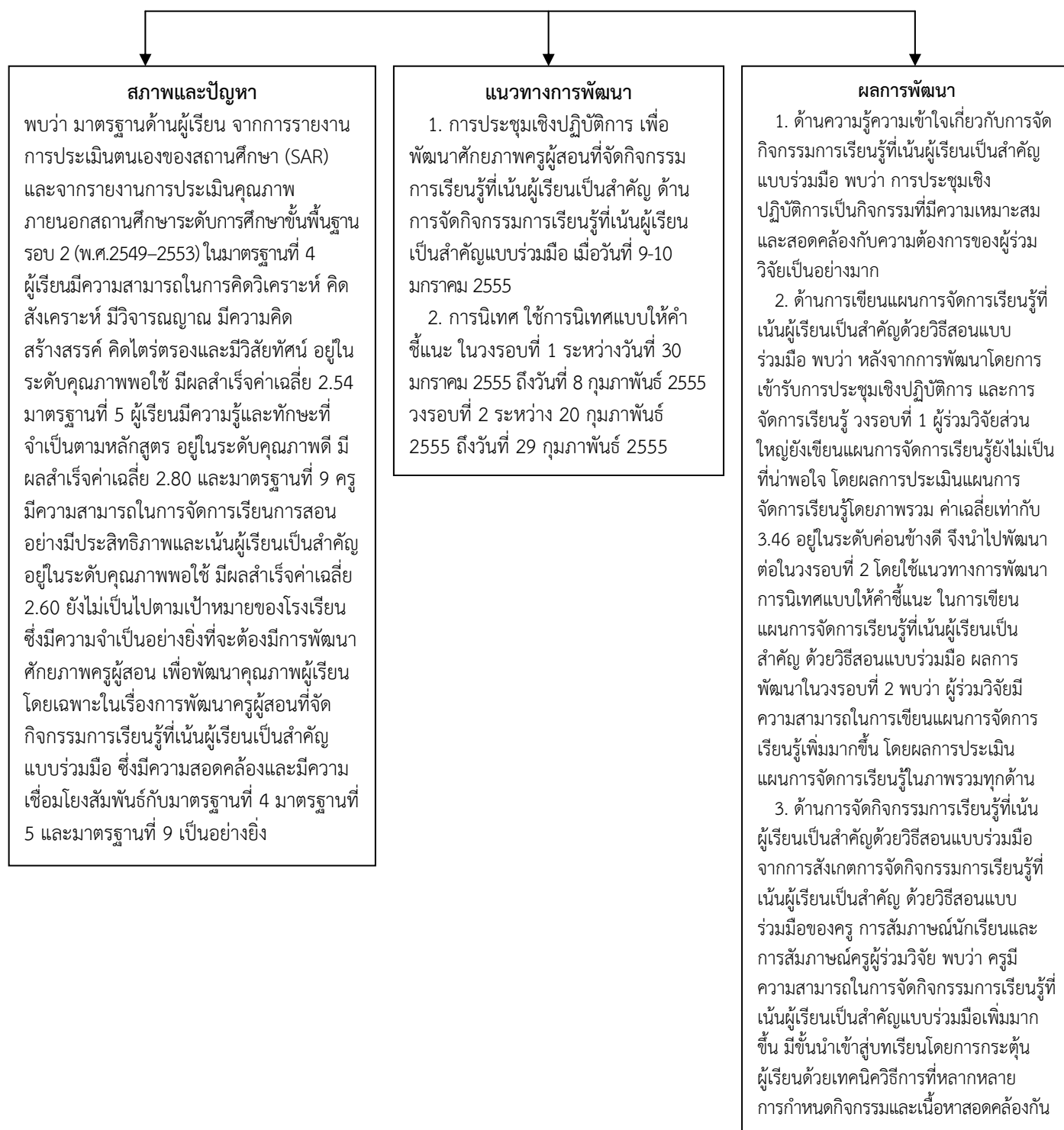
ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้สอน มีหน้าที่โดยตรงต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้ตระหนักถึงความสำคัญและจำเป็นที่จะต้องหาวิธีการปรับปรุง พัฒนาวิชาชีพตนเองและเพื่อนครูให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ได้เห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยวิธีสอนแบบร่วมมือ ซึ่งมุ่งให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนอย่างแท้จริง โดยการให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองและพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ และเป็นการพัฒนาครูเพื่อมุ่งสู่ครูมืออาชีพให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 โดยใช้แนวทางการประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายใน ทั้งนี้เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือ โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน 8 รูปแบบ ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือให้บรรลุผล ผู้เรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานและเป็นการพัฒนาครูเพื่อมุ่งสู่ครูมืออาชีพต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือ โรงเรียนบ้านโคกขามเลียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือ โรงเรียนบ้านโคกขามเลียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร
3. เพื่อติดตามและประเมินผลการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือ โรงเรียนบ้านโคกขามเลียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เป็นการทำงานระหว่างผู้วิจัยกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือ ซึ่งกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือ ที่ให้ข้อมูลประกอบการวิจัยและวิธีการได้มา ดังนี้

1. ลักษณะของกลุ่มเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย แบ่งเป็น

1.1 กลุ่มผู้ร่วมวิจัยประกอบด้วย

1.1.1 ผู้วิจัย คือครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านโคกขามเลียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือ ซึ่งกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือ ที่ให้ข้อมูลประกอบการวิจัยและวิธีการได้มา ดังนี้

1.1.2 ผู้ร่วมวิจัย คือ ครูผู้สอนประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนบ้านโคกขามเลียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร จำนวน 7 คน

1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม ประกอบด้วย

1.2.1 ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคกขามเลียน จำนวน 1 คน

1.2.2 กลุ่มตัวแทนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 36 คน โดยเลือกแบบเจาะจง ระดับชั้นละ 6 คน เป็นนักเรียนชาย 3 คน และนักเรียนหญิง 3 คน โดยนักเรียนแต่ละเพศเป็นนักเรียนเก่ง ปานกลาง อ่อนอย่างละ 1 คน

1.2.3 กลุ่มผู้สังเกต คือ นายประกอบ มีธรรม ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคกขามเลียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร และนางพิสมัย จิตอาคะ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ โรงเรียนบ้านโคกขามเลียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร

1.2.4 วิทยากร คือ ผู้ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาศักยภาพครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือ จำนวน 2 คน

1.2.4.1 นายธีรยุทธ วาปี ครูชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนพลาการภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นวิทยากรระดับจังหวัดร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร

1.2.4.2 นางสุภาพร กัลยรัตน์ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เป็นวิทยากรประจำกลุ่มนิเทศติดตาม และประเมินผลการศึกษา มีความเชี่ยวชาญในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1.1 แบบสังเกต มีจำนวน 1 ฉบับ ใช้สำหรับสังเกตการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือ

1.2 แบบสัมภาษณ์ มีจำนวน 4 ฉบับ ประกอบด้วย

1.2.1 ฉบับที่ 1 ใช้สำหรับสัมภาษณ์ผู้ร่วมวิจัย เกี่ยวกับสภาพ ปัญหา ในการดำเนินการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือ

1.2.2 ฉบับที่ 2 ใช้สำหรับสัมภาษณ์ผู้ร่วมวิจัย หลังการเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนาศักยภาพครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือ

1.2.3 ฉบับที่ 3 ใช้สำหรับสัมภาษณ์นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือ

1.2.4 ฉบับที่ 4 ใช้สำหรับสัมภาษณ์ผู้ร่วมวิจัยในเรื่อง การพัฒนาศักยภาพครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือ ระหว่างการนิเทศการจัดการเรียนรู้โดยผู้สังเกต

1.3 แบบทดสอบก่อนและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 1 ฉบับ ใช้วัดความรู้ ความเข้าใจ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือ ของผู้ร่วมวิจัยก่อนและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ

1.4 แบบประเมิน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยให้คะแนน 5, 4, 3, 2, 1 ตามความคิดเห็นของผู้ประเมินว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด มีจำนวน 2 ฉบับ ประกอบด้วย

- ฉบับที่ 1 ใช้สำหรับประเมิน แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือของครู ฉบับที่ 2 ใช้สำหรับ ประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือ โรงเรียนบ้านโคกขามเลียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 สรุปได้ดังนี้

1.1 สภาพการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือ พบว่า มาตรฐาน ด้านผู้เรียน จากการรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) และจากรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบ 2 (พ.ศ.2549-2553) ในมาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มี วิจารณ์ญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ อยู่ในระดับคุณภาพพอใช้ มีผลสำเร็จค่าเฉลี่ย 2.54 มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร อยู่ในระดับคุณภาพดี มีผลสำเร็จค่าเฉลี่ย 2.80 และมาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับคุณภาพพอใช้ มีผลสำเร็จค่าเฉลี่ย 2.60 ยังไม่ เป็นไปตามเป้าหมายของโรงเรียน ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาศักยภาพครูผู้สอน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยเฉพาะในเรื่องการพัฒนาครูผู้สอนที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือ ซึ่งมีความสอดคล้องและมีความ เชื่อมโยงสัมพันธ์กับมาตรฐานที่ 4 มาตรฐานที่ 5 และมาตรฐานที่ 9 เป็นอย่างยิ่ง

1.2 ปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือ พบว่า ครูยังขาด ความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาที่สอน ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการ เรียนรู้ที่สอน ยังยึดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบบรรยาย ให้เด็กท่องจำ เรียนจากหนังสือแบบเรียนที่มีทั้งเนื้อหาและแบบฝึกหัดอยู่ ในเล่มเดียวกัน ไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ไม่สอดคล้องกับความสนใจ ความต้องการ ความถนัด และความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูคิดว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือ นั้น ยุ่งยาก เสียเวลา ครูบอกความรู้ให้นักเรียนร่ำอย่างเดียวยึดให้เด็กท่องจำจิกจิกคิด ไม่ให้ค้นหาคำตอบด้วยตัวเอง ครูไม่มีงบประมาณ จัดซื้อสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือให้ประสบความสำเร็จได้ นักเรียนขาด ทักษะในการวางแผน การแสวงหาความรู้ การแก้ปัญหา และการสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง

2. แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือ โรงเรียนบ้านโคกขาม เลียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 ซึ่งประกอบด้วย

2.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาศักยภาพครูผู้สอนที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือ เมื่อวันที่ 9-10 มกราคม 2555 โดยวิทยากร จำนวน 2 คน ซึ่งมีการดำเนินการ 3 ด้าน ดังนี้คือ ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยวิธีสอนแบบร่วมมือ ด้านการเขียน แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบร่วมมือ และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือ

2.2 การนิเทศภายใน กลุ่มผู้นิเทศ ใช้การนิเทศแบบให้คำชี้แนะ ในวงรอบที่ 1 ระหว่างวันที่ 30 มกราคม 2555 ถึงวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2555 ตามปฏิทินการนิเทศและติดตามผลการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือ ส่วนการนิเทศการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือที่ดีและมีประโยชน์มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้ร่วมวิจัยเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการนิเทศแบบให้คำชี้แนะในวงรอบที่ 2 ระหว่าง 20 กุมภาพันธ์ 2555 ถึงวันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2555 เนื่องจากกิจกรรม ดังกล่าว เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมวิจัยและผู้นิเทศได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องที่มีปัญหา โดยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การอภิปราย เพื่อหาข้อสรุปร่วมกัน โดยกลุ่มผู้นิเทศและผู้วิจัยให้การแนะนำตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยให้การชี้แนะเป็น รายบุคคลและกลุ่มย่อย ส่งผลให้ผู้ร่วมวิจัยลงมือปฏิบัติการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือ และเขียน แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือ ประสบผลสำเร็จและมีคุณภาพ

3. ผลการติดตามและประเมินผลการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือ โรงเรียนบ้านโคกขามเลียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2

3.1 ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือ ซึ่งจากแนวทางการ พัฒนาศักยภาพครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยวิธีสอนแบบร่วมมือ พบว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นกิจกรรมที่ มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของผู้ร่วมวิจัยเป็นอย่างมาก เนื้อหาสาระของหลักสูตร ที่ใช้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการใน

ครั้งนี้ เข้าใจง่ายตรงตามกรอบแนวคิดของการพัฒนากิจกรรมที่ดำเนินการระหว่างการประชุมเชิงปฏิบัติการทุกคนได้ฝึกปฏิบัติวิทยากรเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ เชี่ยวชาญพิเศษในเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยวิธีสอนแบบร่วมมือเป็นอย่างมาก ส่งผลให้ครูผู้ร่วมวิจัยเกิดความรู้ ความเข้าใจและเกิดทักษะด้านกระบวนการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือมากขึ้น โดยก่อนการพัฒนาครูผู้ร่วมวิจัย ทั้ง 8 คน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือ คิดเป็นร้อยละ 49.60 แต่หลังจากได้รับการพัฒนา ครูผู้ร่วมวิจัยทั้ง 8 คน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือเพิ่มมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 86.67 และมีความก้าวหน้าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 74.65 ซึ่งแสดงว่า ครูผู้ร่วมวิจัย ทั้ง 8 คน มีความก้าวหน้าในการพัฒนา จากการสัมภาษณ์ครูผู้ร่วมวิจัย พบว่า การเข้ารับการประชุมเชิงปฏิบัติการทำให้เกิดความเข้าใจในธรรมชาติวิชาที่สอน เข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม วิทยากรถ่ายทอดความรู้ได้ดีมาก และทุกคนคิดว่าจะสามารถนำความรู้ที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาให้นักเรียนสามารถมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มสูงขึ้น

3.2 ด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยวิธีสอนแบบร่วมมือ พบว่า หลังจากการพัฒนาโดยการเข้ารับการประชุมเชิงปฏิบัติการ และการจัดการเรียนรู้ วงรอบที่ 1 ครูผู้ร่วมวิจัยส่วนใหญ่ยังเขียนแผนการจัดการเรียนรู้อย่างไม่เป็นที่น่าพอใจ โดยผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้โดยภาพรวม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 อยู่ในระดับค่อนข้างดี จึงนำไปพัฒนาต่อในวงรอบที่ 2 โดยใช้แนวทางการพัฒนาการนิเทศแบบให้คำชี้แนะ ในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยวิธีสอนแบบร่วมมือ ผลการพัฒนาในวงรอบที่ 2 พบว่า ครูผู้ร่วมวิจัยมีความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น โดยผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมทุกด้าน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 อยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยในวงรอบที่ 2 เพิ่มขึ้นจากวงรอบที่ 1 ($\bar{X} = 1.17$) โดยมีร้อยละความก้าวหน้าโดยเฉลี่ย 76.11

3.3 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยวิธีสอนแบบร่วมมือ จากการสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยวิธีสอนแบบร่วมมือของครู การสัมภาษณ์นักเรียนและการสัมภาษณ์ครูผู้ร่วมวิจัย พบว่า หลังได้รับการพัฒนาครูผู้ร่วมวิจัย มีการเตรียมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ล่วงหน้า โดยการศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาสาระที่สอน ว่ามีเนื้อหาสาระใดบ้างที่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยวิธีสอนแบบร่วมมือ ครูมีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือเพิ่มมากขึ้น มีขั้นนำเข้าสู่บทเรียนโดยการกระตุ้นผู้เรียนด้วยเทคนิควิธีการที่หลากหลาย การกำหนดกิจกรรมและเนื้อหาสอดคล้องกัน มีลำดับขั้นตอนการจัดกิจกรรม กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น มีการพานักเรียนไปเรียนรู้ในสถานที่ต่างๆ ทั้งแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน โดยมีการอภิปรายร่วมกันแล้วให้นักเรียนสรุปองค์ความรู้ร่วมกัน เวลาการจัดกิจกรรมเหมาะสม ใช้สื่อการเรียนการสอนหลากหลาย การวัดผลประเมินผลหลากหลาย ประเมินตามสภาพจริง และเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน และครูผู้ร่วมวิจัยส่วนมากมีความมั่นใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนชอบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือมาก เพราะเป็นกิจกรรมที่สนุกสนาน ไม่น่าเบื่อ ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมเอง ได้เรียนรู้ในห้องเรียน ได้ทำงานเป็นกลุ่มกับเพื่อน ได้วางแผนการทำงานร่วมกันวิเคราะห์หาทางแก้ปัญหาได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนๆ ได้แสดงผลงาน ได้ประยุกต์ความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ได้รายงานหน้าชั้น ตลอดจนได้ฝึกประสบการณ์ การสรุปหลักการที่เกิดจากการเรียนรู้ของตน ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในผลงานที่เป็นของตนเอง โดยภาพรวมมีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.56 มีค่าร้อยละความก้าวหน้าโดยเฉลี่ยจากการสรุปผลการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือ โรงเรียนบ้านโคกขามเลียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 3 ด้านคือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือ ด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยวิธีสอนแบบร่วมมือ และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือ แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยวิธีสอนแบบร่วมมือ ตามแนวทางการพัฒนา 2 แนวทาง คือการประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายใน ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การนิเทศการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยวิธีสอนแบบร่วมมือ ด้วยรูปแบบการนิเทศแบบให้คำชี้แนะ (Coaching) สามารถพัฒนาการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของครูให้มีคุณภาพสูงขึ้น ครูเกิดความกระตือรือร้นในการพัฒนาดังนั้น จึงอาจนำรูปแบบการนิเทศแบบให้คำชี้แนะไปใช้ในการนิเทศการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ

1.2 โรงเรียนควรมีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล การเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ เพื่อเป็นการกระตุ้นครูให้เกิด การปฏิบัติและเกิดการพัฒนามากขึ้น

1.3 ครูสามารถนำความรู้ที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ ไปใช้ในการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ ด้วยวิธีสอนแบบร่วมมือ กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 โรงเรียนควรมีการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบ ร่วมมือกับการจัดการเรียนรู้แบบอื่นๆ

2.2 การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนการสอน นอกจากการประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศการจัดการเรียนรู้แล้ว ควรนำวิธีการอื่นๆ เช่น การศึกษาดูงาน การศึกษาเอกสารทางวิชาการมาใช้ในการพัฒนาครู

2.3 ควรศึกษาหรือเปรียบเทียบพัฒนาการด้านทักษะ การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาของผู้เรียนที่เกิดจากการเรียนรู้ที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือกับการเรียนรู้แบบอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2552.
- ทิตินา แซมณี และนางลักษณ์ วิรัชชัย. ก้าวสู่ความสำเร็จในการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนและการสังเคราะห์งานวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) จำกัด, 2546.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น, 2545.
- ประเวศ วะสี. ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546.
- โรงเรียนบ้านโคกขามเลียน. รายงานการประเมินตนเอง (SSR) ปีการศึกษา 2553. Mukdahan : งานประกันคุณภาพการศึกษา ฝ่ายวิชาการ : โรงเรียนบ้านโคกขามเลียน, 2553.
- สำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบ 2 (พ.ศ.2549-2553). กรุงเทพฯ: ม.ป.พ, 2552.
- องอาจ นัยพัฒน์. วิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สามลดา, 2551.
- อนันต์ ศรีอำไพ. การบริหารทรัพยากรบุคคลทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550.
- Kemmis, S. and R. McTaggart. The Action Research Planner 3rd ed. Victoria : Deakin University Press, 1988.